

НОВА ЛОГІСТИКА З ПОЗИЦІЙ РІЗНИХ ШКІЛ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Ляшенко В.І., Іванов С.В.

Інститут економіки промисловості НАН України, м.Київ

Іванов С.В.

Придніпровський науковий центр НАН України та

МОН України, м.Дніпро

The analysis of new logistics from the standpoint of different schools of economic theory has been made. This is necessary for designing modern infrastructure in the conditions of post-war reconstruction. Positive aspects, main ideas, impact on regions, role of the state, etc. have been identified.

Вже зараз стоїть завдання визначити якою буде нова повоєнна логістика регіонів різних типів в умовах повоєнного відновлення та неоіндустріальної реконструкції на засадах смарт-спеціалізації, індустрії 4-0 та 5-0 та євроінтеграції. Це надзвичайно складне та багатогранне питання, оскільки воно поєднує кілька передових економічних концепцій із регіональною логістикою. Нижче наведено спробу огляду того, як різні школи економічної теорії могли б інтерпретувати та оцінювати неоіндустріальне відновлення логістики регіонів на цих засадах (для зручності будемо використовувати термін «Нео-Логістика»).

1. Неокласична економічна школа (Раціональність суб'єктів, ефективність ринків). Нео-Логістика – це реакція ринку на зміну технологій (Індустрія 4.0/5.0) та відкриття нових ринків (Євроінтеграція). Різниця між регіонами (типи регіонів) відображає відмінності у факторах виробництва та транзакційних витратах. Смарт-спеціалізація та цифровізація логістики підвищують маржинальну продуктивність капіталу та праці, що призведе до оптимального розподілу ресурсів. Роль держави мінімальна: забезпечення прав власності, створення конкурентного середовища (усунення монополій у логістиці) та інвестиції в базову інфраструктуру (дороги, порти, 5G). Субсидії або цільові програми викривляють ринок. Зменшення торговельних бар'єрів та транзакційних витрат, що стимулює

конкуренцію та ефективність логістичних ланцюгів. Тобто логістика – це механізм мінімізації витрат і забезпечення вільного руху товарів, капіталів і факторів виробництва. Після руйнування транспортної та логістичної інфраструктури класичний підхід фокусується на: відновленні ринкової рівноваги шляхом лібералізації; забезпеченні конкурентності транспортних послуг; зниженні транзакційних витрат.

2. Кейнсіанська/Неокейнсіанська школи. Акцент на сукупний попит, роль держави у стабілізації та стимулюванні економіки. Нео-Логістика – це потужний інвестиційний мультиплікатор та джерело сукупного попиту (через будівництво, закупівлю обладнання, R&D). Держава повинна активно підтримувати Нео-Логістику, особливо у депресивних/периферійних регіонах, щоб зменшити регіональну нерівність та забезпечити повну зайнятість. Центральна роль: державні інвестиції у цифрову та фізичну логістичну інфраструктуру; цільові програми підтримки Смарт-спеціалізації регіонів; фіскальні стимули для впровадження Індустрії 4.0/5.0. Загальна оцінка – дуже позитивна, як інструмент державного стимулювання.

3. Інституціональна економічна школа (Стара та Нова). Акцент на інституціях (формальних та неформальних правил) та транзакційних витратах. Успіх Нео-Логістики повністю залежить від якості інституцій (законів, правосуддя, боротьби з корупцією, ефективності митниці). Недостатньо інвестувати у «залізо» (технології). Необхідно реформувати інституційне середовище регіонів (наприклад, зменшити бюрократію, забезпечити прозорість тендерів) для зниження транзакційних витрат при міжнародних перевезеннях. Пріоритет: інституційні реформи, впровадження смарт-спеціалізації та Індустрії 4.0/5.0 має бути підкріплене чіткими, стабільними та виконуваними правилами гри. Євроінтеграція – це імпорт якісних інституцій ЄС. Головна перешкода для ефективної логістики – високі транзакційні витрати (час, хабарі, бюрократія) на кордонах і всередині країни. Технології (Індустрії 4.0/5.0) повинні мінімізувати ці витрати через автоматизацію та прозорість. Таким чином: 1) відновлення логістики залежить від якості інститутів, координації акторів та довгострокових правил гри; 2) логістика розглядається як інституційна екосистема: порти, залізниця, прикордонні органи, місцева влада, агенції смарт-спеціалізації, індустріальні парки.. Загальна оцінка – критична, фокусується на передумовах успіху.

4. Еволюційна/Інноваційна економічна школа (Шумпетеріанство). Основа - інновації, креативне руйнування, роль підприємця. Нео-Логістика – це радикальна інновація (Індустрія 4.0/5.0),

яка призведе до креативного руйнування старих, неефективних логістичних схем і створення нових. Смарт-спеціалізація є ключем до створення регіональних інноваційних систем. Логістичні хаби мають стати інноваційними екосистемами (лабораторії, стартапи, університети). Роль держави – сприяти інноваційному процесу: інвестиції у R&D, підтримка стартапів у сфері логістики (Big Data, AI), створення «інноваційних полігонів» для тестування нових технологій. Доступ до європейських мереж знань та передових технологій (наприклад, логістика останньої милі або автономний транспорт), що прискорює технологічну дифузію. Логістика – це динамічна система, що розвивається через мутації, інновації та технологічні траєкторії, а її відновлення повинно будуватись не на копіюванні старих моделей, а на перескоку технологічних укладів (leapfrogging). Смарт-спеціалізація – як механізм виявлення нових логістичних ніш: дрони, автономні перевезення, цифрові коридори, інтермодальні рішення. Для регіонів-індустріальних центрів: перехід до інтелектуальної промислової логістики 4.0 (цифрові твін-и, IoT, роботизація складів). Для прикордонних регіонів: формування технологічних коридорів ЄС–Україна. Загальна оцінка - високо позитивна, як процес креативного руйнування.

Висновки

Таким чином, кожна школа визнає ключову роль технологічної модернізації (Індустрії 4.0/5.0) та євроінтеграції (ЄС) у відновленні логістики. Неокласики акцентують на ефективності та конкуренції. Кейнсіанці – на державних інвестиціях та зайнятості, інституціоналісти – на реформах та зниженні транзакційних витрат, еволюціоністи – на інноваціях та регіональних екосистемах, регіоналісти – на просторовій збалансованості та запобіганні поглибленню диспропорцій. Успіх Нео-Логістики вимагатиме синтезу цих підходів: державних інвестицій (Кейнсіанство), що супроводжуються інституційними реформами (Інституціоналізм), спрямованих на стимулювання інновацій (Еволюційна школа) у конкурентному середовищі, що діє за правилами ЄС (Неокласика та Євроінтеграція), з обов'язковим урахуванням регіональних особливостей (Регіональна Економіка).

Список використаних джерел

1. Гриценко С.І., Савченко Л.В. *Екологістика: навч. посібник*. К.: НАУ, 2021. 260 с.